

“พลาซปฐุมสมภพ” ลูกช้างพลายจากการผสมเทียมด้วยน้ำเชื้อสด เชือกแรกของเอเชีย ความสำเร็จของทีมสัตวแพทย์ไทย

ทีมนสัตวแพทย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สถาบันคชบาลแห่งชาติในพระอุปถัมภ์ฯ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ประสบความสำเร็จในการผสมเทียมช้างด้วยน้ำเชื้อสด ได้กำเนิดลูกช้างพลายเชือกแรกของเอเชีย และรับพระราชทานชื่อจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า “พลาซปฐุมสมภพ”

น.สพ.ดร.นิกร ทองทิพย์ หัวหน้าโครงการผสมเทียมช้าง คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กล่าวว่า คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ร่วมกับคณะสัตวแพทย์ของโรงพยาบาลช้าง สถาบันคชบาลแห่งชาติในพระอุปถัมภ์ฯ และ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่วางแผนในการทำโครงการผสมเทียมช้างขึ้น โดยให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ศึกษาเกี่ยวกับช้างเพศผู้และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ศึกษาช้างเพศเมีย โดยทีมงานของคณะสัตวแพทย์ที่ร่วมโครงการวิจัยเพื่อผสมเทียมช้างประกอบด้วย น.สพ.ดร.สิทธิเดช มหาสวังกุล น.สพ.ทวีโชค อังควานิช น.สพ.ศรัณย์ จันทร์สิทธิเวช น.สพ.ขจรพัฒน์ บุญประเสริฐ น.สพ.สมปอง หอมคง ผศ.น.สพ.ดร.ฉัตรโชติ ทิตาราม สพ.ญ.พรสวรรค์ พงษ์โสภณจิตร น.สพ.วรุฒม์ วงศ์กาฬสินธุ์ คุณกรชัย กรแก้วรัตน์ คุณปิยะวรรณ สุทธิมาภินันท์ คุณปรัชญารัตน์ ดาราม ผศ.ดร.กุลณสรณ์ สายขุน และนักวิจัยจากภาครัฐและเอกชน ได้ดำเนินการรีดน้ำเชื้อและเก็บตัวอย่างน้ำเชื้อจากช้างภายในศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย ตั้งแต่ปี 2543 และได้ทำน้ำเชื้อช้างแช่แข็งสำเร็จเป็นครั้งแรกของโลกในปี 2545 และทางด้านคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้เริ่มสำรวจความสมบูรณ์ของช้างเพศเมียในศูนย์อนุรักษ์ช้างไทยและปางช้างแม่สา จังหวัดเชียงใหม่ โดยเจาะเลือดเพื่อตรวจฮอร์โมนและเช็คดวงรอบการเป็นสัด รวมถึงคำนวณวันตกไข่เพื่อเตรียมการผสมเทียม

สำหรับเทคโนโลยีการผสมเทียมช้างนั้นเคยประสบความสำเร็จในประเทศอเมริกาและยุโรป ด้วยการรีดน้ำเชื้อช้างสดจากเพศผู้ แล้วนำฉีดเข้าไปในอวัยวะสืบพันธุ์เพศเมียที่อยู่ในระหว่างการเป็นสัดและตกไข่ แต่เนื่องจากต่างประเทศไม่นิยมเลี้ยงช้างเพศผู้เพราะปัญหาของการตกมันซึ่งช้างจะแสดงอาการก้าวร้าวและยากแก่การควบคุม ประกอบกับสวนสัตว์บางแห่งไม่มีช้างเพศผู้อยู่เลย ดังนั้นเทคนิคของการผสมเทียมจึงถูกนำมาใช้ แต่ปัญหาที่พบในอเมริกาและยุโรปคือน้ำเชื้อช้างที่รีดออกมาจะมีความสามารถในการปฏิสนธิสูงสุด 24 ชั่วโมง และจะตายในที่สุด หากรีดออกมาแล้วต้องรีบเดินทางไปผสมกับช้างเพศเมียให้ทันเวลา ทำให้นักวิทยาศาสตร์ทั่วโลกพยายามที่จะแช่น้ำเชื้อให้ได้ และในที่สุดเมื่อปี 2545 คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ก็ได้ทำน้ำเชื้อช้างแช่แข็งสำเร็จเป็นครั้งแรกของโลก

ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาการผสมเทียมช้างต่อมา จนกระทั่งเมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2552 การผสมเทียมด้วยน้ำเชื้อช้างศักดิ์ประสบความสำเร็จได้ลูกช้างพลายเชือกแรกในประวัติศาสตร์ชาติไทยและในทวีปเอเชีย

ลูกช้างพลายเชือกนี้ได้รับพระราชทานชื่อจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ว่า "พลายปฐมสมภพ" ซึ่งมีความหมายว่า "ช้างเชือกแรกที่เกิดจากการผสมเทียมน้ำเชื้อ" โดยได้ประกอบพิธีรับพระราชทานชื่อเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2552 ณ ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ อ.ห้างฉัตร จ.ลำปาง และได้จัดพิธีทางศาสนาเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล พร้อมกับจัดพิธี "ฮ้องขวัญช้าง" ซึ่งเป็นพิธีกรรมอันเป็นมงคลแก่ช้างที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาช้านาน พิธีฮ้องขวัญช้างตามความเชื่อของล้านนาเป็นการรับขวัญช้างแก้ว "พลายปฐมสมภพ" โดยมีนายบุญยัง บุญเทียม อาจารย์ผู้ประกอบพิธี เริ่มขั้นตอนขั้นครุ-ขันตั้ง คือการรำลึกถึงครูบาอาจารย์ พร้อมเครื่องบูชา ประกอบด้วย ฐูปเทียน ข้าวตอก ดอกไม้ และหมากพลู หมากขด หมากก้อม ผ้าขาว ผ้าแดง เหล้า ที่นำมารวมกันในสรวงเงินและสรวงทอง รวมถึงพุ่มเงิน พุ่มทอง บายศรี และเครื่องสังเวย ประกอบพิธีถวายสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยระหว่างประกอบพิธีจะไม่อนุญาตให้สตรีเข้าไปในบริเวณดังกล่าวที่เป็น 4 มุม หรือ 4 ทิศ จากนั้นจะมีการบอกล่าวจตุโลกบาลทั้ง 4 เพื่อให้ขวัญที่อยู่ใกล้หรือไกล ได้มาอยู่กับตัวช้าง

สำหรับลูกช้างพลายปฐมสมภพนี้เป็นลูกช้างที่เกิดจากแม่ช้างชื่อ พังขอด อายุ 28 ปี และพ่อช้างชื่อ จาปาตี อายุ 14 ปี โดยทำการผสมเทียมเมื่อวันที่ 8 - 10 มิถุนายน 2548 และเมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2550 เวลา 21.30 น. แม่ช้างพังขอดได้คลอดลูกช้างพลายปฐมสมภพ น้ำหนักแรกเกิดประมาณ 100 กิโลกรัม ณ ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย รวมเวลาดังท้องทั้งหมด 666 วัน โดยทางศูนย์อนุรักษ์ช้างไทยได้จัดแม่รับชื่อ "พังทานตะวัน" และแม่บุญธรรมชื่อ "พังพุ่มพวง" เลี้ยงดู จนอายุประมาณ 2 ปี จึงได้เข้าโรงเรียนฝึกลูกช้างสถาบันคชบาลแห่งชาติในพระอุปถัมภ์ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย) องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2552 ซึ่งช้างพลายปฐมสมภพมีลักษณะนิสัยพิเศษคือ กินน้อยคายชาน และบางครั้งกินกล้วยต้องปลดอกเปลือก ปัจจุบันพลายปฐมสมภพมีอายุ 2 ปี 7 เดือน น้ำหนักตัวประมาณ 600 กิโลกรัม มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ และมีความสามารถในการแสดงช้าง โดยเป็นศิลปินช้างที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยปลายงวง ซึ่งภาพวาดนั้นมีความสวยงามและเป็นที่น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศด้วย